

Напрямки та механізми досягнення економічної безпеки держави

Безименна А. О.

Студентка факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Формування системи економічної безпеки України відбувається в умовах економічної глобалізації, що не може не позначитися на національних інтересах та тенденціях соціально-економічного розвитку країни.

Забезпечення економічної безпеки є винятковою прерогативою держави, вона повинна підтримуватися усією системою державних органів (причому всіх рівнів), всіма ланками та структурами економіки. Визначальна роль в цьому належить державі, оскільки держава повинна виконувати функції оборони країни від зовнішньої небезпеки та дій підривних елементів всередині країни, гарантує захист життя та власності громадян, забезпечує дотримання усіма громадянами загальноприйнятих правил гри як в економічному, так і в соціальному та політичному житті суспільства. Іншими словами, держава створює та захищає саму інфраструктуру системи забезпечення національної економічної безпеки, виробничо-економічної системи, саме місце існування та функціонування економічних агентів

Більшість країн із трансформаційною економікою, у тому числі й Україна, недостатньо використовують свої можливості щодо головних форм розвитку світових господарських зв'язків, що складають зміст економічної глобалізації: зовнішньої торгівлі, руху капіталів. Саме тому в умовах економічної глобалізації та відкритості національної економіки для кожної країни надзвичайно важливою стає проблема забезпечення міжнародної економічної безпеки — такого стану взаємодії економіки держави зі світовим господарством, який виключає можливість завподіяння значної шкоди економічним інтересам держави. Основні

нормативні документи щодо забезпечення економічної безпеки України надано в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні нормативні документи в сфері регулювання економічної безпеки України

Дата	Нормативний документ	Основні положення
28.06.1996	Конституція України	Запроваджено визначення поняття «економічна безпека». Визначено, що забезпечення економічної безпеки є однією з ключових функцій держави.
16.01.1997	Концепція національної безпеки України	Надано концепцію формування і розвитку національної безпеки, принципи її забезпечення; зазначено пріоритетні напрями національних інтересів України; основні загрози економічній сфері; визначено напрями державної політики національної безпеки України.
06.03.1996	Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України»	Визначено основні засади формування і діяльності Ради національної безпеки України.
19.06.2003	Закон України «Про основи національної безпеки України»	Визначено основні засади і напрями державної політики в сфері питань забезпечення національної безпеки.
12.02.2007	Стратегія національної безпеки України	Визначено подальший розвиток національної безпеки України. Цілі, задачі та підтримку належного рівня.
02.03.2007	Методика розрахунку рівня економічної безпеки України	Подано методичні рекомендації щодо розрахунку інтегрального показника економічної безпеки.

Для концептуалізації уявлень про сутність економічної безпеки країни, що дозволяє використовувати її в якості фундаменту прийняття

стратегічних рішень, необхідно перейти від аналізу тих чи інших її характеристик до виявлення особливої системи відносин, спрямованої на надання національній економіці певних властивостей та досягнення станів, при яких забезпечується її життєздатність та можливість зберігати властивості повноцінного економічного суб'єкта в умовах мінливого середовища.

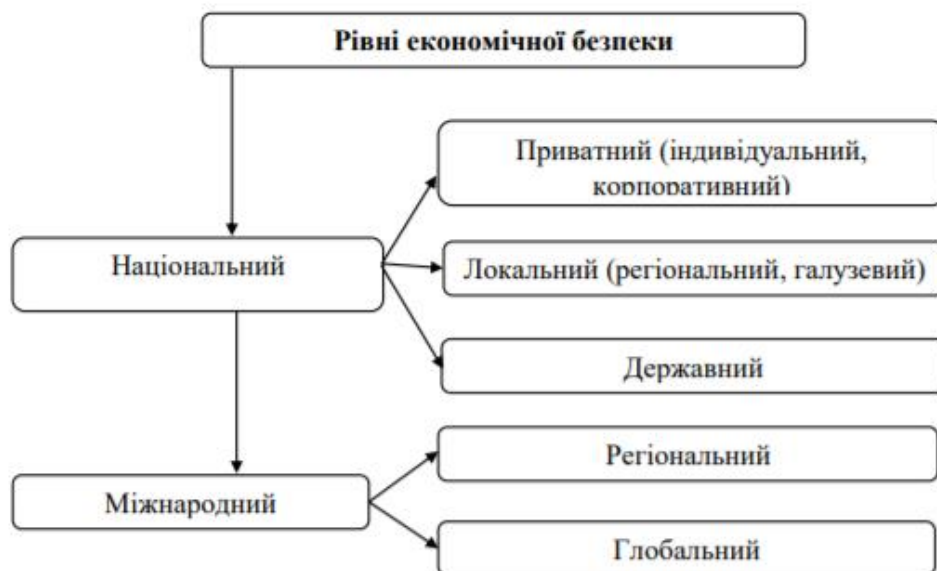
Зростаюча взаємозалежність держав у глобальному світі має асиметричний характер — у країн Заходу, Сходу та Півдня різні можливості використання переваг сучасної інтеграції, про що, наприклад, свідчить індекс глобальної конкурентоздатності. Але найбільш розвинені країни не зацікавлені в поглибленні гострих суперечностей розвитку світового господарства. Більше того, у сучасному світі інтереси багатих і бідних країн тісно переплітаються. Промислово розвинені країни світу усвідомлюють, що безпека їх розвитку залежить від пропорційності світового господарства, подолання убогості і бідності у країнах, що розвиваються. Саме тому останнім часом активізується пошук найбільш дієвих засобів усунення основної суперечності світового господарства багатими країнами та міжнародними економічними організаціями. Такі проблеми нерідко розв'язуються шляхом застосування нової державної політики, зорієнтованої на пристосування до умов глобалізації.

Економічна безпека держави є однією з ключових складових національної безпеки. Від рівня економічного розвитку, мобільності й якості трудових, матеріальних й інтелектуальних ресурсів, досягнення належного рівня конкурентоспроможності напряму залежить функціонування, розвиток і підтримка національної безпеки.

Забезпечення економічної безпеки держави є складним економічним процесом який передбачає розвинену систему взаємопов'язаних етапів:

- аналіз стану (переваг та загроз) економічної безпеки;
- визначення основних проблем;
- формування пріоритетних напрямів розвитку;
- впровадження державних програм щодо розвитку й удосконалення економічної безпеки;
- забезпечення економічної безпеки на всіх рівнях (рис. 1.1);

• контроль, моніторинг та коректування досягнення належного рівня економічної безпеки.

Рис. 1.1. Рівні економічної безпеки держави

Сучасний стан і тенденції економічного розвитку України характеризуються наявністю загроз економічній безпеці про це вказують порогові значення індикаторів економічної безпеки.

Проаналізувавши індикатори економічної безпеки України, ми виявили, що більшість із них перебуває за пороговими значеннями . Загрози економічній безпеці – це наслідок протиріч, що розвиваються, як на внутрішньому економічному просторі країни, так і за її межами. Дані протиріччя є сукупність умов чинників, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства та держави. Змістом загрози економічній безпеці можуть бути як об'єктивні процеси розвитку економіки, так і цілеспрямована діяльність різноманітних суб'єктів (міжнародних політичних та економічних спільнот; зарубіжних держав, їх урядів, спецслужб, фірм та корпорацій; організованих структур та окремих

громадян всередині країни), які переслідують власні інтереси, як економічні – отримання найбільшого прибутку, так і політичні – боротьба за владу.

Загрозами економічній безпеці України слід вважати фактори, що безпосередньо чи у перспективі унеможливають або ускладнюють реалізацію національних економічних інтересів, створюючи перешкоди на шляху нормального розвитку економіки і небезпеку незалежному державному існуванню та добробуту народу. Виходячи з ситуації в українській економіці, а також з тенденцій, які спостерігаються в процесі її реформування запропоновано класифікацію основних внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці України. Слід зазначити, що основою виникнення зовнішніх небезпек є джерела внутрішніх загроз, на запобігання яких необхідно направити наявні механізми.

Список використаних джерел

1. Бесчастний А. В. Регулювання національної економічної безпеки в системі ринкової економіки / А. В. Бесчастний // Економіка та держава. – 2009. – № 3. – С. 85-87.
2. Головченко О. М. Місце і роль економічної безпеки в системі національної безпеки / О. М. Головченко // Південноукраїнський правничий часопис: Економічна безпека держави: теорія і практика. – 2006. - № 3. – С. 197-199.

